

**Міністерство освіти і науки України
ВСП Бобринецький аграрний фаховий
коледж ім. В. Порики
Білоцерківського НАУ
Спеціальність 201 «Агрономія»**

**Технологія зберігання та
переробки продукції
рослинництва**

Тема лекції: Мікробіологічні
способи консервування.

Мета лекції: оволодіти знаннями з
технології консервування плодової
продукції мікробіологічними
способами; сформувати навички та
вміння.

План лекції

1. Квашення капусти.
2. Соління огірків.
3. Соління помідорів.
4. Мочіння яблук.

**Знання збираються
по краплині, як вода
в долині**

Актуалізація опорних знань

- ◆ Який асортимент солоно – квашеної продукції?
- ◆ Які умови необхідні для того, щоб відбулося молочно – кисле бродіння?
- ◆ Які вимоги ставляться до капусти призначеної для квашення?
- ◆ Яку тару використовують для квашення капусти?
- ◆ Які вимоги ставляться до огірків, помідорів, які призначенні для соління?
- ◆ Які спеції використовують для соління огірків і помідорів?
- ◆ Що таке фасування плодоовочевої продукції?

1. Квашення капусти

✦ **Квашення** – вид переробки овочів, біотехнологія переробки овочів, простий і ефективний спосіб збільшити термін зберігання певних продуктів, біохімічний процес консервування овочів, що ґрунтується на молочнокислом бродінні, під час якого утворюється молочна кислота, що є консервантом овочевої продукції.

Умови успішного молочнокислого бродіння і розвитку молочнокислих бактерій

Наявність цукрів (4 -5%)

Наявність невеликої кількості азотистих, мінеральних та ін. речовин

Наявність осмотичного тиску

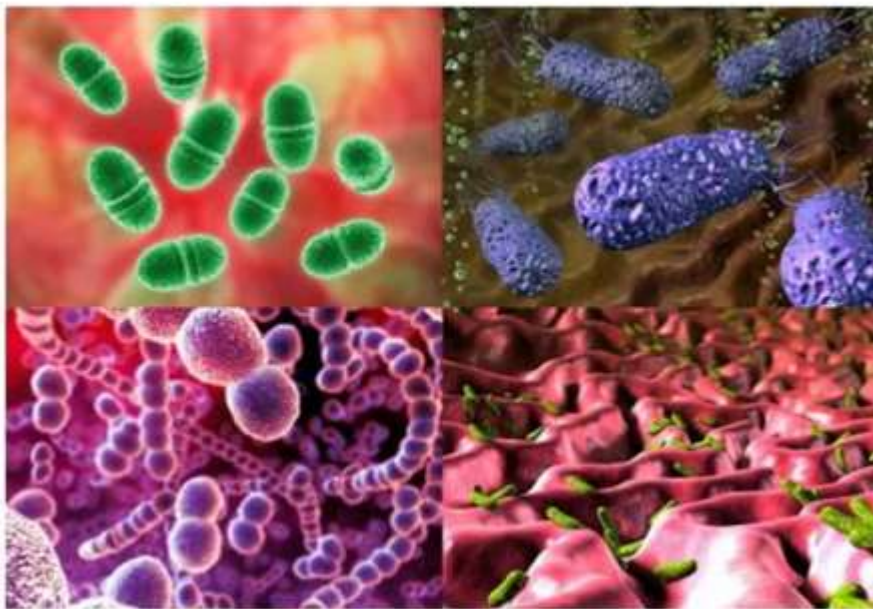
Створення анаеробних умов

Температура вище 15°C

Найкраще молочнокисле бродіння проходить за температури + 20 -23° С.

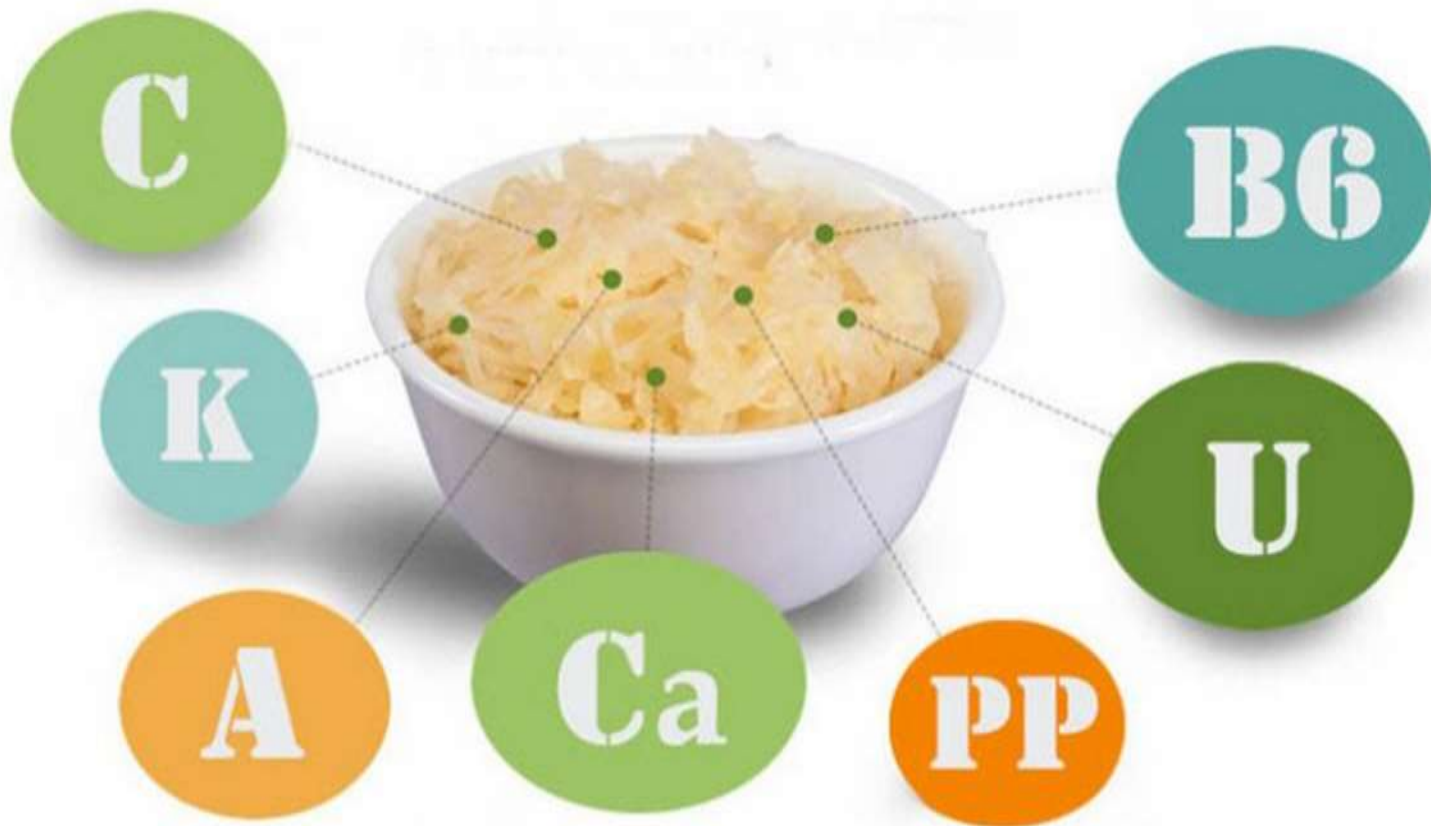
Основні раси мікроорганізмів , які викликають молочно – кисле бродіння

Bacterium cucumeris fermentati, що розвиваються під час соління огірків, *Bact. Brassicae acidi*, *Bact. Brassicae fermentati*, які нагромаджуються під час квашення капусти і мочіння яблук.

Користь квашеної капусти

✦ Технологічні вимоги до капусти, призначеної для квашення

Придатна для квашення капуста середніх і пізніх сортів

Високий вміст цукру
4 - 5%

Пошкоджені хворобами та підморожені головки не придатні

До моменту використання капусти зберігати її при температурі $\pm 1^{\circ}\text{C}$

Листки повинні бути білі, не грубі

Технологічна схема квашення капусти

Інспектування → зачищення качанів → шаткування
капусти → миття, очищення, подрібнення моркви →
підготовка інших добавок і солі → вкладання всіх
компонентів в дошник або бочки → перемішування і
трамбування → контроль і регулювання умов бродіння і
і зберігання → вивантаження квашеної капусти з
дошників → фасування → зберігання →
реалізація

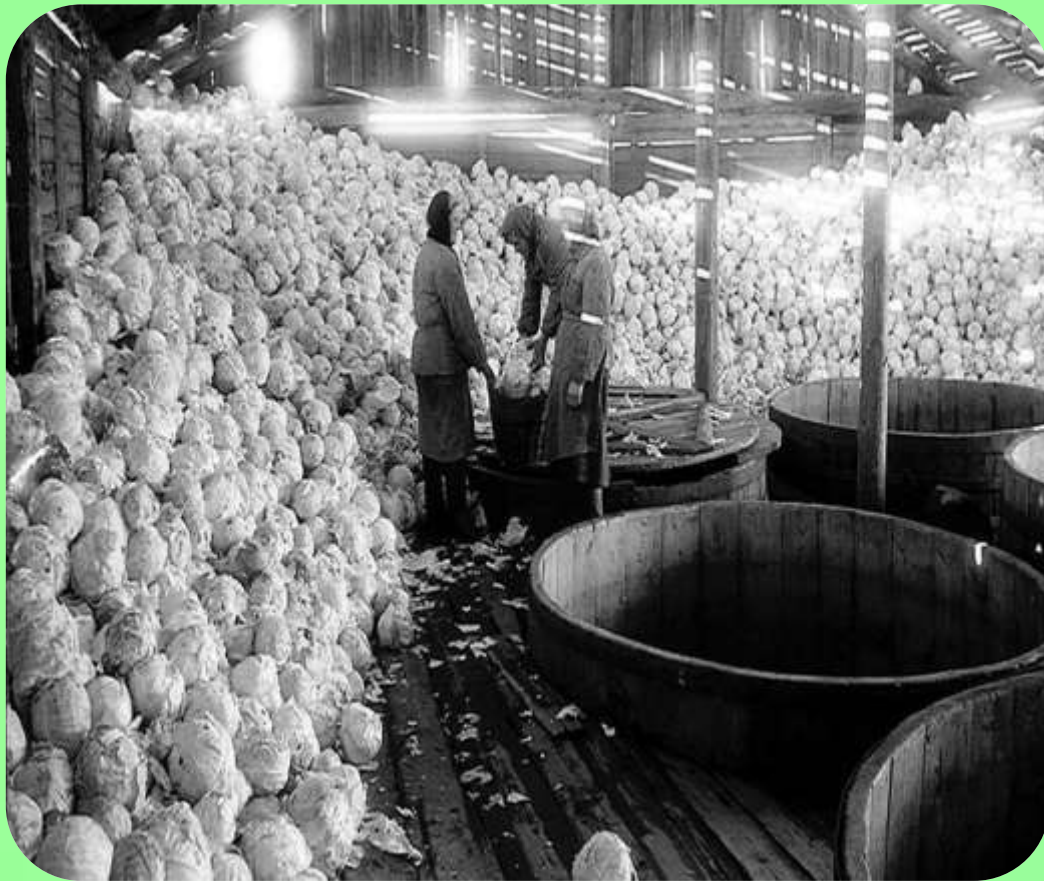

Тара для квашення капусти

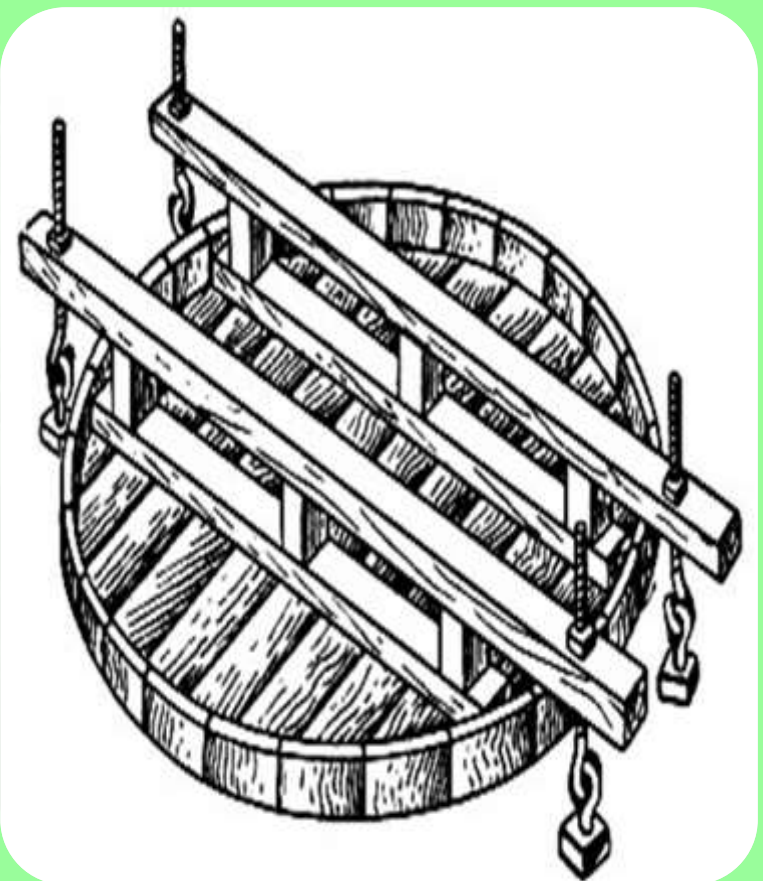

**Шаткувальні
машини**

Дошники

Винтовий дошниковий гніт

Для виготовлення капусти «Провансаль» заквашують цілі головки . Їх закладають у дошники й перекладають шаткованою капустою або заливають 4% розчином солі. Маринад, цукор, гірчицю, рослинну олію, мариновані плоди та ягоди додають відповідно до рецептури.

✦ **Квашення капусти із застосуванням закваски чистих культур молочнокислих бактерій.**

При цьому досягається цілеспрямоване та інтенсивне молочнокисле бродіння з досить швидким нагромадженням молочної кислоти, завдяки чому припиняються інші побічні бродіння. Закваску молочнокислих бактерій випускають у пляшках 0,5 л. Найбільш простий спосіб їх застосування – розведення 0,5 л закваски в 10 л кип'яченої холодної води. Культуру вносять рівномірно з лійки в міру завантаження дошника або бочки з розрахунку на 5 т.

Контейнери для квашення капусти

**Норми витрат сировини, приправ і спецій
на 1 т квашеної капусти (кг)**

Вид квашеної капусти	Капу-ста	Сіль	Морк-ва	Яблу-ка	Солод-кий перец	Жура-влина	Разом
Капуста без компонентів	1060	15	—	—	—	—	1075
Капуста з морквою	1010	15	50	—	—	—	1075
Капуста з яблуками і морквою	950	15	30	80	—	—	1075
Капуста з солодким перцем	960	15	—	—	100	—	1075
Капуста з журавлиною і морквою	1010	15	30	—	—	20	1075

Капуста з морквою і журавлиною	1010	15	30	—	—	20	1075
Капуста з морквою і журавлиною	1010	15	30	—	—	20	1075
Капуста з морквою і журавлиною	1010	15	30	—	—	20	1075

Прийом «Досвід» «З бабусиної скарбнички»

Використання соку квашеної капусти

Сік – розсіл – смачний дієтичний напій, багатий на вітамін С та інші цінні речовини. Сік збирають у чан, фільтрують, відстоюють 4 - 6 год, зливають осад, фільтрують, розливають у підготовлену тару, закупорюють. При виробництві пастеризованого соку перед повторним фільтруванням його підігрівають до 80 -85° С, закупорюють у тару, пастеризують в автоклавах при температурі 90° С. Після пастеризації тару з соком охолоджують до 40° С. Використовують розсіл також огірковий і помідорний.

Дефекти квашеної капусти

Розм'якшення консистенції

Ослизнення

Потемніння верхнього шару
продукту

Порожевіння та побуріння
верхнього шару продукту

Загнивання продукту

Фото ретро

Фото ретро

Фото ретро

2. Соління огірків

Соління огірків

Технологічні вимоги до плодів огірків

Плоди з щільною м'якоттю,
не грубою шкіркою

З малою насінною
камерою

Високим
вмістом
цукру

Плоди правильної форми

Плоди темно – зеленого
зabarвлення

Технологічна схема соління огірків

Інспектування → калібрування → миття → підготовка
прянощів → підготовка тари та наповнення бочок
огірками й прянощами → приготування розсолу та
заливка бочок розсолем → закупорювання → бродіння →
контроль і регулювання режиму бродіння → зберігання →
реалізація

Приготування розсолу для соління огірків

Завчасно (за добу) готують 5 - 8% концентрації розсіл залежно від розміру плодів. Сіль розчиняють, фільтрують і перевіряють концентрацію розчину ареометром (рефрактометром).

Розсіл – водний розчин з концентрацією солей понад 50 г/л.

На 100 л бочку потрібно огірків і спецій:

Огірків 53 кг

Кропу 1,5 кг

Часнику 150 г

Червоного перцю 50 г

Листя селери 250 г

Листя петрушки 250 г

Кореня хрону 250 г

Дефекти солоних овочів

Ослизнення

Зморщування сировини

Потемніння сировини

Поява екземплярів з пустотами

Поява кислого смаку

Неприємний запах

3. Соління помідорів

Соління помідорів

Технологічні вимоги до плодів помідор, призначених для соління

Найкраще використовувати плоди невеликого розміру

Плоди повинні бути з щільною пружною м'якоттю

Найкраще використовувати бурі та рожеві плоди

Повинен бути максимальний вміст цукру у плодах

Технологічна схема соління помідор

Сортування → інспектування → калібрування → миття →
підготовка прянощів → підготовка тари та наповнення
бочок помідорами і прянощами → приготування розсолу
та заливка бочок розсолом → бродіння → доливання
бочок розсолом і закупорювання → контроль і
регулювання режиму бродіння → зберігання →
реалізація

Прянощі для соління помідор

**Листя
кропу**

**Корінь
хрону**

**Перець
гіркий**

**Листя
смородини**

Листя дуба

**Листя
петрушки**

**Листя
селери**

Майоран

Чабер

Базелік

4. Мочіння яблук

Мочіння яблук

1. Спосіб зберігання нележких сортів яблук: (Пепін Литовський, Антонівка, Кальвіль Сніговий).

2. Бочки використовують місткістю 50 -150л.

3. На дно бочок кладуть 1-2 см промитої і прошпареної житньої чи пшеничної соломи.

4. Якщо яблука малоароматні, то додають листя селери, смородини, естрагону.

5. Заливка: цукор – 1-4%, сіль – 1%, солод – 4%.

6. У заливку рекомендується додавати порошок гірчиці (150 - 200 г на 100л).

7. Яблука вкладають в бочку, перешаровуючи соломкою.

Мочіння яблук (продовження)

8. Бочки заповнюють заливкою і залишають на бродильному майданчику на 3 -6 діб при 18 -20° С до початку бродіння (появи піни), нагромадження 0,4% молочної кислоти.

9. Зберігання за температури 0+1° С.

10. Мочені яблука мають виннокислий смак та аромат внаслідок спиртового та молочнокислого бродіння та освіжаючу дію внаслідок вмісту вуглекислого газу.

Солод

Узагальнення та систематизація знань

Гра «Ланцюжок асоціацій»

В лабораторію на санітарну експертизу доставлені солоні огірки з переробного підприємства, щоб визначити доброякісність їх за органолептичними показниками.

Умови гри: необхідно розповісти кількома словами, які асоціації у вас викликають слова «солоні огірки».

Вправа «Подумай як технолог»

Ситуація:

Під час квашення капусти вона стала м'якою і має неприємний запах.

Питання:

1. Які помилки могли бути допущені?
2. Які умови були порушені?

Вправа «Впізнай спосіб консервування»

Продукт	Спосіб консервування	Який процес відбувається
Капуста		
Огірки		
Помідори		
Яблука		

Прийом «Реклама»

К

РЕКЛАМА

Ви підприємець. Вам необхідно продати продукцію виготовлену мікробіологічним способом. Зробіть рекламу

Зразок реклами

Продам соління за найнижчими цінами в Україні

15 грн/кг

8 грн/кг

12 грн/кг

10 грн/кг

Вся продукція сертифікована.

ПП «Обрій», Україна

м. Кропивницький .

Тел. 0987045067

Домашнє завдання

- ❖ Вивчити тему: «Мікробіологічні способи консервування», підручник «Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва», ст.279 -282, 286 -289.
- ❖ Творчі завдання за бажанням і на вибір:
  - Підготувати міні – проект на тему «Історія появи квашеної капусти».
  - Зробити рекламу щодо продажу продукції, приготованої мікробіологічним способом.

A close-up photograph of several golden-brown baked apples, likely spiced, arranged in a white ceramic bowl. The apples have a glossy, slightly wrinkled skin and are garnished with fresh green leaves. The bowl is set on a colorful, patterned tablecloth. The background is softly blurred, showing a white lattice basket containing other items.

Лекція закінчена!
Дякую за увагу!